

RECENZJA

rozprawy doktorskiej Eweliny Idziak
na temat

„Postawy gospodarstw domowych w aspekcie oszczędności i inwestycji alternatywnych”
napisanej pod kierunkiem prof. nadzw. dr hab. Agnieszki Dejnaki (promotor)
i dr inż. Anny Motylskiej-Kuźmy (promotor pomocniczy)

1. Uwagi wstępne

Pracę doktorską napisaną przez Panią mgr Ewelinę Idziak recenzowałam w maju 2019 r. Mimo pewnych uwag krytycznych, moja ocena była pozytywna. Jednak opinia wykonana przez drugiego recenzenta zawierała konkluzję, że pracę należy poprawić, zatem w niniejszej opinii odniosę się zarówno do dokonanych poprawek, jak i do całości pracy.

2. Uwagi ogólne o problemie badawczym, przedmiocie i celu pracy

Podtrzymuję swoją opinię, że zdefiniowany w pracy problem badawczy dotyczący oszczędnościowo-inwestycyjnych postaw gospodarstw domowych jest zagadnieniem ważnym zarówno z punktu widzenia walorów poznawczych, jak i utylitarnych. Cel główny pracy, cele szczegółowe oraz zestaw hipotez badawczych wskazują na to, że koncepcja rozprawy została przemyślana. W obecnej wersji pracy sformułowano hipotezę główną i pięć hipotez pomocniczych. Hipoteza główna głosi, że „uzyskiwany dochód przekłada się na korzystanie z innowacyjnych rozwiązań finansowych i poszukiwanie nowych możliwości inwestycyjnych przez gospodarstwa domowe”. Hipotezy pomocnicze odnoszą się do uszczegółowienia hipotezy głównej. Oceniając zdefiniowany przez p. mgr Ewelinę Idziak problem badawczy, sformułowanie celów oraz hipotez badawczych, stwierdzam, że stanowią one zestaw spójny, kompletny i nietrywialny, zatem mogą być przedmiotem rozważań na poziomie rozprawy doktorskiej.

3. Ocena struktury i technicznej strony rozprawy

Poprawiona wersja rozprawy składa się z czterech rozdziałów, wstępu, zakończenia, spisu literatury, spisów tabel i wykresów oraz załącznika zawierającego kwestionariusz ankiety. Praca została znacząco skrócona, ponieważ w poprzedniej wersji jej objętość wynosiła 526 stron, zaś obecnie liczy 260 stron.

We wstępie pracy Doktorantka zreferowała treść poszczególnych rozdziałów, zatem ten element może zostać pominięty w recenzji. Strukturę przedstawionej rozprawy uznaję za poprawną.

Porównując obie wersje pracy oraz analizując przedstawione odpowiedzi p. Eweliny Idziak na uwagi zawarte w recenzjach, można stwierdzić, że Autorka dokonała istotnych zmian prowadzących do pojęciowej i przedmiotowej syntezy pojęć oraz opisu niezbędnych zagadnień, powołując się na stan wiedzy dostępny w literaturze przedmiotu. Zabieg ten pozwolił na zmniejszenie objętości rozdziału pierwszego ze 115 stron do 44 stron, rozdziału drugiego z 67 stron do 30 stron, a rozdziału trzeciego ze 149 stron do 28 stron. Z uwagi na czas, który upłynął od złożenia poprzedniej wersji pracy, niektóre dane statystyczne mające znaczenie dla kontekstu oszczędnościowo-inwestycyjnego w Polsce uaktualniono o najnowsze dostępne informacje z końca 2018 roku (np. wykres 7 na str. 78, tabela 14 na str. 79). Patrząc na stronę formalną pracy, poprawiono styl pisania, zwięzłość wypowiedzi, a także poziom języka naukowego używanego w rozprawie, zatem można stwierdzić, że dokonane zmiany korzystnie wpłynęły nie tylko na treść, lecz także na ostateczną redakcję rozprawy.

Spis literatury cytowanej w rozprawie zawiera 309 pozycji obejmujących w przeważającej wielkości artykuły i książki wydane w ostatnich 20. latach, dotyczące problematyki poruszanej w pracy. Literatura została podzielona na pozycje zwarte (129), wydawnictwa ciągłe (157), źródła internetowe (22) i akty prawne (1). Spis literatury został rozszerzony o pozycje związane z metodami statystycznymi stosowanymi w pracy, których w poprzedniej wersji zabrakło. Zakres literatury obcojęzycznej nie jest zbyt duży i wynosi 10 publikacji zwartych oraz 20 artykułów, przy czym przeważają prace napisane w języku angielskim. Zakres przedmiotowy, czasowy i ilościowy literatury można uznać za wystarczający dla realizacji celu rozprawy.

4. Ocena metodyki badawczej oraz uzyskanych wyników badań

Rozważając metodykę badań zastosowaną w pracy należy zwrócić uwagę na: studia literatury, analizę danych wtórnych, kwestionariusz ankiety oraz badania statystyczne wykonane na danych pierwotnych. Taki zakres metodyki badań jest właściwy do realizacji postawionych celów, a także weryfikacji hipotez badawczych. Konstrukcja kwestionariusza ankiety obejmuje łącznie 51 pytań, pogrupowanych w pięciu sekcjach. Są to: oszczędności gospodarstw domowych, inwestycje tradycyjne, inwestycje alternatywne, informacje dodatkowe dotyczące inwestycji oraz metryczka. Metodyka badania została omówiona w podrozdziale 4.1.

Z kolei, wyniki badania empirycznego przedstawione w dalszej części rozdziału czwartego posiadają wartość poznawczą w zakresie faktycznej oceny zachowań gospodarstw domowych w Polsce wobec oszczędności i inwestycji alternatywnych. Analiza wyników badania ankietowego została znacząco pogłębiona w porównaniu do wcześniejszej wersji pracy. W tym celu, w rozdziale czwartym, wyodrębniono specjalny podrozdział 4.6 pt. „Rekapitulacja analiz, badań i hipotezy głównej. Wnioski i dyskusja”, w którym zaprezentowano i omówiono najważniejsze wyniki uzyskane w świetle badania ankietowego, nawiązując do podjętych w rozdziałach I-III rozważań teoretycznych oraz omówionych, na podstawie literatury, badań empirycznych dotyczących zachowań polskich gospodarstw domowych wobec oszczędności oraz inwestycji alternatywnych. Zrezygnowano, przy tym,

z prezentacji matryc, występujących w pierwotnej wersji pracy z uwagi na fakt, że nie wnosiły one istotnych informacji, a jedynie porządkowały uzyskane wyniki.

Jak już wspomniałam, w pierwszej recenzji rozprawy przygotowanej przez Panią mgr Ewelinę Idziak, zaprojektowane badanie empiryczne ma charakter autorski. Badanie zostało zdefiniowane szeroko i przygotowane w sposób merytorycznie poprawny. Próba 450 gospodarstw domowych poddanych badaniu, dobrana została metodą celowo-kwotową uwzględniającą gospodarstwa domowe z uwzględnieniem takich kwot jak: miejsce zamieszkania gospodarstwa domowego, liczba osób w gospodarstwie domowym oraz miejsce prowadzenia gospodarstwa domowego według województw. Kwoty zostały wyróżnione na podstawie Banku Danych Lokalnych oraz innych danych pochodzących z Głównego Urzędu Statystycznego. Ankieta standaryzowana przeprowadzona została w okresie od lutego do kwietnia 2018 r. na obszarze Polski. Badanie ankietowe odbyło się metodą CAWI, przy wsparciu urzędów miast oraz urzędów gmin w Polsce. W wyniku przeprowadzonego badania uzyskano 450 kompletnie wypełnionych kwestionariuszy, poddanych następnie analizie przy użyciu pakietu statystycznego Statistica. Ze względu na bardzo delikatny temat badawczy, dotyczący dotychczas tematu wrażliwego, jakim są oszczędności osobiste, badania nie były prowadzone drogą telefoniczną, gdyż respondenci obawiali się ujawniania danych wrażliwych i potencjalnych strat finansowych.

5. Ocena wkładu doktorantki

Omawiana praca doktorska posiada istotne walory poznawcze, analityczne oraz aplikacyjne, oparte głównie na wynikach przeprowadzonego badania pierwotnego. Przeprowadzone badania są interesujące i mają istotne znaczenie dla identyfikacji czynników wpływających na wybór pomiędzy sposobami inwestowania nadwyżki finansowej przez gospodarstwa domowe.

Do najważniejszych dokonań Doktorantki zaliczyć należy:

- rekapitulację i syntezę poglądów występujących w literaturze z zakresu konsumpcji, oszczędności i inwestowania gospodarstw domowych,
- zaproponowanie autorskiego kwestionariusza ankiety i przeprowadzenie szeroko zakrojonych badań empirycznych,
- identyfikację czynników wpływających na skłonność gospodarstw domowych do oszczędzania i inwestowania na rynku finansowym,
- ocenę zgodności uzyskanych wyników z postawionymi na wstępie hipotezami z wykorzystaniem instrumentarium statystycznego,
- charakterystykę empiryczną gospodarstw posiadających oszczędności i nieposiadających oszczędności.

Z uwagi na to, że Autorka odniosła się w poprawionej wersji pracy do wszystkich uwag obu recenzentów, w tym także i moich, nie wnoszę dodatkowych uwag szczegółowych dotyczących obecnej – poprawionej wersji pracy.

6. Ocena końcowa

Rozprawa doktorska pani mgr Eweliny Idziak pt. „*Postawy gospodarstw domowych w aspekcie oszczędności i inwestycji alternatywnych*”, napisana pod kierunkiem prof. nadzw. dr hab. Agnieszki Dejnaki i dr inż. Anny Motylskiej-Kuźmy jest wartościowym studium potwierdzającym wiedzę i warsztat badawczy Doktorantki, pozwalającym na rozwiązywanie problemów badawczych w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia. Stwierdzam, że praca spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim w Ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. W związku z tym wnoszę do Rady Wydziału Finansów i Zarządzania Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu o przyjęcie pracy doktorskiej i dopuszczenie Pani mgr Eweliny Idziak do jej publicznej obrony.

